

Uporni jetniki zažgali illinoisko kaznilnico

Šestdeset poslopij zgorelo in škoda se čeni na pol milijona. Trije kaznjenci obsojeni, eden smrtno. Vojaške čete potlačile upor

Joliet, Ill. — Revolta kaznjencev v stari in novi državni jetnišnici je v sredo že tretjič izbruhnila v teku štirih dni in topot so uporniki zažgali novo jetnišnico v Statevillu ter povzročili ogromno škodo. Priti je morala državna milica iz Chicaga, da je udeležila upor in v boju so bili trije kaznjenci obsojeni, eden od teh smrtno. Vojaštvo je obkolilo kaznilnico in je stalo na straži vsa noč od srede na četrtek.

Zgorelo je sedem poslopij med visokim obzidjem in škoda se čeni na pol milijona dolarjev. Kakor v stari kaznilnici v Jolietu, tri milje proč, tako se je tudi tu revolta kuhala že več tednov. Izbruhnila je ob dogovorjenem uri in kmalu je začelo goreti v tovarni pohištva, čevljev in obleke, v kuhinji, kovačnici in jedilnici, ki je držala kuhinje in skladišča za živila. Vsa ta poslopja je objel plamen, ki je žvižgal visoko v zrak in maso črnega dima je pokrila jetnišnico. Medtem so jetniki divjali sem in tja in tulili kot veri. Nekaj streljnikov je bilo upadenih in tepenih.

V trenutku je bila alarmirana vsa policija v Jolietu in na okrajnih cestah in poklicano je bilo vojaštvo. Straža v kaznilnici se ni upala sama nastopiti proti puntarjem; na gašenje ni bilo misliti in ogenj je neovirano uničeval poslopja. Šele, ko je prišla policija od zunaj in s seboj imela strelivo, so se kaznjenci maknili v celniška poslopja, kjer so jih zaprl. Dvesto petdeset streljnikov so vtaknili uklenjene v zidne celice kot najaktivnejše pornike.

Požar je privabil na tisoče ljudi iz Joliet in okolice in polica vojaštva je morala držati roč množice, ki so šle v jetnišnico. Medtem je vladal mir v stari jetniški bastiji, toda straža je bila podvojena v strahu, da se bo tam obnovila revolta.

Novyorški župan obtožen nesposobnosti, korupcije

Governor je dobil zahtevo, da mora biti Jimmie Walker odstavjen

Albany, N. Y. — Jim Walker, župan mesta New Yorka, je bil sredo obtožen, da je nesposoben za svojo službo in da podpira korupcijo v mestni vladi. Odgovor na mestne zadeve je predložil obtožnico gubernorju Rooseveltu z zahtevo, da mora biti župan odložen v procesiranje.

Obtožnica vsebuje deset specifičnih obtožb nesposobnosti, nemarjanja dolžnosti in podpiranja korupcije. Governor ni v nobeno ni rekel, kaj naredi z obtožnico. Župan Walker se nahaja v Kanjoni, kamor je odšel na "počitnice". Njegovi prijatelji so ga brzojavno sporočili afero, od tega pa ni bilo do tega poročila nobenega odgovora.

Dohodki ameriške plutokracije

Grupa petsto oseb imela več kot eno milijardo dohodkov

Washington, D. C. — (FP) — Ako bi bil davek na dohodek pravično razdeljen, tedaj bi 504 osebe prav lahko dale pol milijarde dolarjev za nasičevanje brezposelnih in farmarjev, prizadetih valed suše, in jih tako rešili pred mizerijo in stradanjem. Zakladniški department je namreč te dni naznanil, da so 504 osebe prijavile milijon dolarjev ali več dohodkov za prejšnje leto. Vsota dohodninskega davka, ki jo je ta grupa aktualno plačala, je znašala \$186,144,255, ali samo 15.17% od njihovega ogromnega deleža narodnih dohodkov. Ta delež je, kot priznavajo sami, znašal \$1,185,185,330.

To poročilo je bilo izdano potem, ko so njihovi odvorniki odračunali vsote, ki so bile izgubljene valed poloma na borzi. Ako ne bi bilo prišlo do poloma, bi bili dohodki ameriške plutokracije največji v zgodovini.

Število oseb, ki so plačale dohodninske davke, je 4,043,702, toda od teh jih je več kot tri milijone, katerih dohodki so v prejšnjem letu znašali manj kot \$5,000.

Ljubimec umorjene ženske bo najbrž izpuščen

Chicago. — Frank J. Murray, ki je na sumu, da je v zvezi z umorom 36-letne Norme Newby, ki je bila 17 let njegova ljubica in katere truplo so našli te dni v gozdni prezervi Elk Grove, bo najbrž izpuščen iz zapora. Njegova izpoved o banditih je postala verjetna, ko je bila policija obveščena, da so našli njegov avto v Virginiji. Murray je povedal, da sta ga napadla dva bandita, ko se je 2. marca peljal z Normo v svojem avtu po Higginsovi cesti nedaleč od Maywooda. Njega sta udarila po glavi do nezavesti in njegov avto z žensko vred sta odpeljala v gozd. Potem ni več videl nje ne avtomobila.

Smith bi rad odpravil primarne volitve

Washington, D. C. — Progresivci v Washingtonu so mnenja, da je Al Smith, bivši demokratski predsedniški kandidat, izgubil zaslobo v liberalnih krogih, ker se je izrekel za odpravo direktnih primarnih volitev in radi tega ne bo imel takega vpliva na prihodnji konvenciji demokratske stranke kot ga je imel na prejšnjih. Njegova nepriznana zahteva, da se dežela povrne h. konvencionalnemu sistemu selekcije kandidatov v javne urade, se postavlja v isto vrsto kot Raskobova zagovarjanje interesov elektrarskega trasta. Pravijo, da se je Smith s to zahtevo postavil na stran reakcionarnega elementa v demokratski stranki.

Bankirji zahtevajo državno policijo

New York. — Zveza ameriških bankirjev urgira svoje člane, naj agitirajo v vseh državah za ustanovitve državne policije. Pravijo, da je taka institucija najboljše sredstvo za preprečitev bančnih ropov. Dejstva, da se državna policija večkrat uporablja za razbijanje stavk, asociacija ne omenja.

Demonstranti oproščeni

East Liverpool, O. — Šest oseb, ki so bile obtožene nesposobnega obnašanja, ker so vodile demonstracije brezposelnih delavcev, je bilo oproščeno na sodišču radi pomanjkanja evidence.

SOVJETSKI KONGRES IZVOLIL TRI DESNICARJE

Rikov, Buharin in Tomskij prišli v centralni odbor. — Sedma republika sprejeta v unijo

Moskva, 19. marca. — Šesti vseunjski kongres sovjetov, najvišja oblast v Rusiji, je zaključil svoje zborovanje. Zadnje delo kongresa je bilo, da je izvolil centralni izvrševalni odbor, ki ima najvišjo zakonodajno, upravno in sodno oblast med kongresi. Odbor ima 607 članov in se deli v dva dela; 469 članov tvori unjski svet ali višjo zbornico, 138 članov pa svet narodnosti ali nižjo zbornico. Ta odbor zdaj izvoli 26 članov, ki tvorijo svet ljudskih komisarjev in izvršujejo vlado.

Kongres je dal priznanje desničarjem s tem, da je izbral tri njihove voditelje v centralni odbor. To so Rikov, Buharin in Tomskij. Vsi trije so bili inkluženi iz političnega biroja komunistične stranke in izgubili so javne službe radi opozicije proti petletnemu načrtu. Rikov je bil predsednik vlade, pa je moral podati ostavko. Zdaj prihajajo nazaj v javno življenje.

Mihail Kalinin, ki predseduje centralnemu izvrševalnemu odboru že od začetke sovjetske Rusije, je bil ponovno izvoljen za predsednika za prihodnje dve leti.

Kongres je sprejel novo sovjet. republiko v Sovjetsko unijo. To je deželica Tadžikistan, ki leži v hribovitih kotu na mejah Indije, Afganistana in kitajskega Turkestana; ima 90,000 kvadratnih milj površine in šteje 663,000 prebivalcev. S tem je unija narasla na sedem sovjetskih federativnih republik in v sovjetske uradne dokumente pride nov enakovrsten jezik, ki je farsidski (indijansko narečje).

Vseunjski kongres, ki se snide vsake dve leti, je imel letos 2348 delegatov, med katerimi je bilo 321 žensk. Od teh delegatov je imelo 1509 volilno pravico in 72 odstotkov je bilo komunistov. Delegacija je reprezentirala šestindeset narodnosti.

Beda brezposelnih v Buffalu

Buffalo, N. Y. — Združene blagostanje organizacije so te dni objavile poročilo, ki jasno dokazuje o trpljenju brezposelnih. Te organizacije podpirajo 10,555 družin in v to svrhu so v mesecu februarju potrošile \$208,763. Računa se, da je v Buffalu najmanj 50,000 delavcev brez dela in iz poročila je razvidno, da le nizki odstotek potrebnih je deležen podpore, ostali pa so prepuščeni svoji usodi. Brezposelnost v Buffalu je vedno naraščala in nobenega upanja ni, da bi se razmere izboljšale v prihodnjih par mesecih.

Rudarji v Stauntonu se izrekli za konvencijo

Staunton, Ill. — Krajevna rudarska unija je odglasovala za Ameringerjev predlog, da se skliče konvencija dvanajstega distrikta, na kateri naj se članstvo izreče za ali proti mirovnemu paktu, ki je bil sklenjen med Fishwick-Walkerjevo grupo in Lewisovo unijo.

A. J. Muste, načelnik Konference za progresivno delavsko akcijo, se je tudi izrekel za sklicanje konvencije, dočim Adolph Germer nasprotuje taki akciji.

Imigracija na nič

Washington, D. C. — Naseljevanje v Združene države je padlo skoro na ničlo valed strogih restrikcij, ki jih izvaja vlada zadnja dva meseca. Kakor poročila imigracijski biro, je iz enindvajsetih dežel prišlo v februarju le 561 imigrantov, v januarju pa 611.

Governor ubil delavsko zakonodajo

Vetiral je vse predloge, ki so bili sprejeti v legislaturi v prid delavstvu

Indianapolis, Ind. — (FP) — Governor Harry Leslie je z žepnim vetom ubil vse predloge, za katere se je delavstvo borilo dolgo vrsto let in tako podprl reakcionarne elemente, ki nasprotujejo socialni zakonodaji.

Vetiral je predlogo proti akciji "yellow dog" pogodb, ki je bila sprejeta z veliko večino v obeh zbornicah in katere bi napravila vse pogodbe, s katerimi delodajalci prišilijo delavce, da se odpovedo pravicam do svoje organizacije, nelegalne. "Predloga nasprotuje smernicam državne vlade," je dejal governor.

Vetiral je Gallowayjevo predlogo za omejitev obhata sodnikov glede izdajanja injunkcij proti delavskim unijam. Predloga je vsebovala točko, da noben sodnik ne more izdati injunkcije proti unijam, ako prej ne zaslisi aporni stranki. Vetiral je predlogo, ki je določevala, da morajo podjetniki, ki imajo pogodbe za konstrukcijo javnih del, plačevati mezdo, kakršna prevladuje v okraju, kjer se delo vrši. Dalje je ubil pokojniško predlogo, ki je določevala \$15 mesečne podpore osebam, ki dosežejo starost 70 let in nimajo svojcev, da bi jih podpirali. "Podpiranje starih in onemoglih oseb je družinski problem," je dejal Leslie.

Da ustrezne vplebznisu v Indiani, je governor vetiral predlogo glede zvišanja davkov na velike dohodke, ker je našel majhen tehnični pregrešek, ki bi se ga dalo z lahkoto odpraviti, in tako proglasil predlogo za neustavno.

Ko je vse to delo opravil in ubil socialno zakonodajo, se je Leslie odpeljal v Florido na odih.

Liberalizem v wisconsinški univerzi

Profesorji odgovarjajo na obdolžitve v dijaškem glasilu

Madison, Wis. — (FP) — Profesorji na državni univerzi so bili ublaženi radi članka, ki je bil objavljen v dijaškem glasilu "Daily Cardinal" in je vseboval obdolžitve, da je njihov liberalizem vse kaj drugega kot to in da bolj ovira napredek kot pa pospešuje. Profesorji sedaj odgovarjajo na obdolžitve.

Julius C. Edelstein, predsednik dijaškega socialističnega kluba, je avtor članka, ki je napravil toliko razburjenja. Edelstein pravi, da liberalni profesorji prav tako nasprotujejo socializmu kot konservativci ter nazivajo socialiste s sanjači, idealisti in označujejo jih za ljudi, ki verujejo v utopične nauke. Liberalni profesorji so večji zatiranci socializma kot kapitalisti.

Selig Perlman, profesor v departmentu delavske ekonomije, poznan avtor mnogih knjig o delavskih in ekonomskih problemih, odgovarja, da ni pesimist, ampak gleda razmeram odprto v obraz, zato pa ne more soglašati s teorijami, ki jih razglasajo socialisti. Drugi profesorji odgovarjajo v aličem tonu in tako se kontroverza radi članka v dijaškem glasilu še vedno nadaljuje.

Papež in Mussolini "Eistita" filme

Rim, 19. marca. — Na papežvo pritožbo pred nekaj tedni, da je preveč nemoralnosti v filmih, ki se predvajajo v Italiji, je Mussolinijeva vlada danes odredila, da morajo vsi seksualni apeli izginiti iz filmov. Cenzura bo strogo pazila, da ne bo nobenega "greha" na platnu.

IZGREDI V ŠPANIJI PROTI SMRTNIM OBSODBAM

Kralj se je ustrašil in pomilostil častnika. Procesni proti revolucionarjem se nadaljujejo

Madrid, 19. marca. — Včeraj so bili v Madridu in Saragossi veliki dijaški izgredi, ko je prišla vest, da je vojno sodišče obsodilo na smrt kapetana Sedilasa, ki je bil udeležen v znani vojaški vstaji v Jaci v zadnjem decembru. Demonstracije rebelnih elementov proti obsodbi so se pripravljale po vsej Španiji in socialistične unije so naslovile na vlado ultimatum, da je generalna stavka nemogibna, če bo Sedilasa eksekutirali.

Nekaj ur kasneje je prišla vest, da je kralj Alfonso, ki se nahaja v Londonu, telefonično obvestil vlado, da je smrtno obsodbo spremenil v zaporne kazni.

Napetost pa še ni ponehala. Vest se je raznesla, da je vlada dala aretirati dva odvetnika, ki sta zagovarjala obtožence pred vojnim sodiščem. Obtožba se glasi, da sta odvetnika v svojem velikem navdušenju za obtožence žalila kralja. Ta teden se prične obravnava proti Zamoriji, ki je bil med vstajo v zadnjem januarju oklican za provizorčnega prezidenta španske republike; s njim vred bodo procesirani tudi ostali člani odbora republikanske stranke.

Pri večerajšnjih demonstracijah, pri katerih je policija pretepla študente na cestah, je bilo slišati klice: "Smrt kralju in monarhiji!"

Visoke cene kruha ne zanimajo polencev

Harrisburg, Pa. — Predlog socialističnega poslanca Hoopesa iz Readinga, ki je zahtevala preiskavo glede visokih cen kruha, je bila poražena z veliko večino, čeprav je Hoopes podal kot dokaz, da so cene pretrpane, izjavo lastnikov pekarn, s katero so priznali, da znašajo njihovi profiti od 52 do 82% pri vsakem blebu prodanega kruha.

Novi policijski sistem, ki ima namen nadomestiti obsoječi sistem industrijske policije, daje priliko premočnim in jeklar-skim baronom, da bodo v bodoče še bolj izrabljali državno policijo za svoje namene, kadar bo treba nastopiti proti delavcem. Sistem so pobijali progresivci in socialisti, toda bili so poraženi.

Evkeije stavkarjev

Paterson, N. J. — Stavka strojnikov proti Wright Aeronautical Co. traja že trinajst tednov in kompanija je sedaj prišla izgnati družine stavkarjev iz stanovanj. Poskus lokalnih trgovcev, da pripravijo družbo na pogajanja s strojniki v svrhu končanja stavke, so se izjalovili. Kompanija je te dni prejela ponovna naročila od vlade in upala, da ji bodo število stavkokazov, ki so jih dobili njeni agenti v New Yorku in drugih mestih. Strojniki se še vedno trdno drže in so izjavili, da se ne bodo vrtni na delo, dokler družba ne pristane na njihove zahteve.

Komunisti bodo morali odsedeti kazni

New York. — Štirje komunisti, ki so bili obsojeni na pet let zapora vsak radi kršitve zakona proti kriminalnemu sindikalizmu, bodo morali odslužiti kazni, ki jim je bila prisojena v državni jetnišnici v Woodlawnu, Pa., kot se glasi poročilo Mednarodni delavski obrambi. Ti jetniki so Mylan, Resetar, Zyma in Muselin. Sodnik, ki je odklonil peticojo za pomilostitev, je izjavil, da so obsojenci še vedno komunisti, zato je najbolje, da ostanejo v zaporu. V ječo so bili poslani 13. decembra 1929.

Beda brezposelnih v Chicagu

Lamson poroča, da so se industrijske razmere poslabšale in da se število družin, ki potrebujejo podpore, večja

Chicago. — (FP) — Čikažani, ki so se zelo oddahnili, ko je bil zbran petmilijonski fond za brezposelne, misleč, da je bila s tem beda odpravljena, so bili presenečeni, ko so slišali, da mizerija še vedno narašča.

Warren A. Lamson, predsednik United Charities of Chicago, je te dni podal izjavo, katere se popolnoma razlikuje od one, ki jo razglasa optimisti, kateri vidijo prosperiteto za vogalom. Pesem o prosperiteti so pričeli peti tudi čikaški časopisi.

"Chicago stoji pred večjo krizo kot kdaj prej", pravi Lamson. "Na tisoče družin se nahaja brez vsakih sredstev in grozi jim beda in pomanjkanje. Veliko število družin brezposelnih delavcev je odvisnih od podpore, ki jo prejema od dobrodelnih organizacij. Brezposelnost je napravila iz ljudi, ki so se pred enim letom nahajali v primeroma dobrih okoliščinah, berače. Vsa znamenja kažejo, da se razmere ne bodo izboljšale v prihodnjih par mesecih. Dočim so dobrodelne organizacije v mesecu decembru prejšnjega leta akrebele za 7,559 družin, je število v mesecu februarju naraslo na 21,312."

Medtem pa mnoge tovarne na tihem odpuščajo delavce in reducirajo mezde. In napovedi o nadaljnjih redukcijah se ponavljajo. Čikaška delavska federacija je prejela toliko pritožb o zniževanju mezd v neorganiziranih delavcih, da je zavrgla pokus glede odposilne akcije v prid neunjskim delavcem.

Opazna se, da so celo vojni veterani prenehali s prodajanjem jabolk na cestnih vogalih in to ne valed vladnih posojil na bonus, kajti večina jih še ni prejela, temveč radi tega, ker se posel ne izplača. Če je veterani napravili dva dolarja dobička v dvajsetih ali še več urah, je bila to še velika vsota. Governorjev komitej za pobijanje brezposelnosti je tudi zapel, ko je bil zbran petmilijonski fond, in ne podaja več izjav o bližajoči se prosperiteti. Tako so brezposelni prepuščeni sami sebi in pa na milost dobrodelnih organizacij, ki pošiljajo obupne pozive v javnost in opozarjajo dobrošeršne ljudi na bedo, ki se je naselila v bogato mesto.

Oboroženi vohuni med stavkarji

Philadelphia, Pa. — Definitivni dokaz, da so delodajalci uporabili špijone, da napravijo zmede v vrstah nogavičarskih delavcev, ki so zastavkali v neunjskih tovarnah, je bil podan, ko sta bila aretirana dva stavkokaza, ki sta nosila unjske znake. Joseph DiSantos, o katerem pravi unija, da je profesionalen pretepač in stavkolomec, ter njegov tovariš, sta bila aretirana v avtomobilu, v katerem je policija našla orožje in municijo. Izročena sta bila sodišču in na obravnavi ju je zagovarjal odvetnik, ki ga je najela neka neunjska nogavičarska firma. Oba sta odšla nekažnovana, ker se je zagovornik opiral na tehnični smisel zakona in dokazoval, da nista imela orožja na svojem telesu, pač pa je ležalo v avtomobilu.

Wright zopet aretiran

Pittsburgh, Pa. — Blanchard Wright je bil ponovno aretiran, ker je prodajal revijo "The Unemployed", ki jo izdaja Liga za industrijsko demokracijo. Vrženi je bil v ječo, kjer mu je pijan policijski šaržent zagrozil, da bo pretepen, če bo še kdaj zasležen pri tem poslu. Socialistična stranka v Pittsburghu skuša izposlovati injunkcijo proti policiji, ki preganja prodajalce te revije, dočim druge pusti na miru.

MANJŠINSKE STRANKE VRŽE NE Z GLASOVNICE

Ne smejo imeti kandidatov pri španskih volitvah v Chicagu. Boj se bo nadaljeval pred sodiščem za politične pravice

Chicago. — Volilna komisija je zadnje sredo zaključila, da se kandidatke liste vseh manjšinskih strank vržejo z glasovnice za španske in občinske volitve, dokler ne preiščejo legalnosti strankine peticije. Ako obvelja ta zaključek, tedaj b. sta na glasovnici le dva španska kandidata: republikanec Thompson in demokrat Cermak ter ostali kandidati teh dveh strank. Ako bo dovoljeno komunistom kandidirati, bodo le tri liste na glasovnici.

Kandidatska lista socialistične stranke je zavrnjena in zavrnjenih je osem drugih list, ki so bile predložene pod imenom "neodvisnih" in raznimi drugimi imeni.

Razlog, ki ga navaja volilna komisija za svoj sklep, je, da na temelju amandiranega volilnega zakona iz leta 1929, niso kvalificirani oni kandidati, ki so bili nominirani na takovnem kavkusku. Komisija se torej opira na tehnično interpretacijo zakona. V resnici pa bi radi skrajši glasovnico na račun manjšinskih strank, ki pri komisiji "itak nič štetejo".

Socialistična stranka se ne bo kar tako pustila oropati svojih političnih pravic in boj se bo nadaljeval pred sodiščem.

Komunistična stranka je tudi nominirala svoje kandidate na kavkusku, obenem pa je podprla nominacijo s 21,000 podpisani volilcev. Komisija hoče zdaj dognati, koliko je upravičenih volilcev med podpisniki.

Konferenca trgovske zbornice

Razpravljala bo o vprašanju, kako izveči kapitalistično gospodarstvo iz depresije

Washington, D. C. — (FP) — Kako izveči kapitalistični svet iz globokega prepada, kamor ga je vrgla sedanja depresija, bo glavni predmet razprav na konferenci Mednarodne trgovske zbornice, ki se odprla 4. maja v Washingtonu. Mednarodna trgovska zbornica ima svoje urade v vseh večjih evropskih mestih in v Washingtonu, toda glavno besedo pri vodstvu imajo francoski, angleški in belgijski finančniki. Silas Strawn, čikaški odvetnik in bankir, je načelnik ameriškega komiteja zbornice. Pričakuje se, da bodo na konferenco dospeli zastopniki vplebznisa iz 46 držav ter razpravljali o sedanji krizi ter o načrtih restavriranja mednarodne trgovine.

V formalni izjavi je Strawn naglasil potrebo konference, na kateri naj voditelji vplebznisa razpravljajo o sočelnju gospodarskega vprašanja, da se tako prepreči vladne akcije.

Dr. Alberto Pirelli iz Italije, načelnik posebnega komiteja, ki je uvedel študijo v razliko med evropskimi in ameriškimi metodami produkcije in distribucije, ima pripravljeno za to konferenco obširno poročilo, ki se bavi s vprašanjem nizke meze in omejene produkcije v evropskih državah ter masne produkcije in visoke meze v Združenih državah. Dalje bo poročal o "sovjetski nevarnosti," ki se očituje v adoptiranju ameriških metod masne produkcije in distribucije.

Štirje delavci ubiti v Nemčiji

Berlin, 19. marca. — Pri eksploziji v tovarni dinamita v Wittenbergu so bili včeraj štirje delavci ubiti.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosveta v Jugoslaviji)

100.000 BREZPOSELNIH V JUGOSLAVIJI

naših bankah pa leži 2 in pol milijarde Din neizkoriščenega kapitala

Ljubljana, 28. febr. 1931.

V ministru za socialno politiko se je te dni vršila konferenca raznih delodajalcev in delniških organizacij, delavskih in poslovalnih. Razpravljali so o problemu brezposelnosti. Pred to konferenco je minister za socialno politiko forširal v časopisno javno, da problem brezposelnosti pri nas ni pereč in da to vprašanje ni velike važnosti, češ število brezposelnih pri nas ravno visoko.

Na tej konferenci pa je v imenu delavskih zborskih in državnih socialistov dr. Zivko Tolovšič in poročal o brezposelnosti pri nas. V obširnem govoru je mnogim dokazil, da je v Jugoslaviji 100.000 brezposelnih ter obenem kazal na slabo organizacijo skrbstva za brezposelne. Dodal pa je tudi, da je jugoslovanskih bankah nabraba na kup in neizkoriščenega kapitala in sicer že tri leta. Te konstatacije seveda niso več zastopnikom delodajalcev, kakor tudi zastopnikom države kot delodajalca. Zastopnik ministrstva za zgradbo je sklenil, da bi njegovo ministvo zelo radi zaposlilo čim več delavcev, toda denarja da nima. Zastopnik industrijskih zborskih so spet govorili o splošni pomoči za ozdravitev podarstvih razmer ter dokazovali, da medse v državi niso bile nerazmere.

Take laži je zastopstvo delavskih na konferenci pobijalo sproti. Podjetniki odpuščajo delavce in mu nižajo plačo, s tem pa konsume in odtod predele krize. Brezposelnosti ne gre reševati s prijaznimi edami na konferencah, tudi če ne bo dalo rešiti, dokler bo naš kapitalizem preživljal svojo, katere najočitnejši znak brezposelnost.

Kakšna bistroumnost je to, da je trdil zastopnik ministrstva za rube in šume. Dejal je, med rudarji ni velike brezposelnosti, res pa je, da jih mnogo le po 14 ali 15 dni v mesecu delavci, ki dela le polovico plače, je polovico meseca brez dela in je treba armade rudarjev pristeti k brezposelnim vrstam.

Če ljudje je strah pred visokimi 100.000, ki bi jo dosegli po pravici seštetih vse brezposelne. Armada 100.000 nezaposlenih moških daje 400.000 radanih družinskih članov in 400.000 članov močno armado brezposelnih, obupanovanih, ki so izgubili vse, razen življenja in ki bodo v dobrem obupu tvegali vse, kar imajo življenje.

Rudarke nesreče. — V Zagorju so se dogodile te dni tri rudarske nesreče. Rudar Frano Kokolj, ki je zaposlen pri čiščenju bencinskih jamaških svetilk, je delal v "lampenjamri", kar je mu je vnel bencin, ki ga je nosil v žepu in oženj mu je zažgal obleko. Prihitel so mu drugi na pomoč ter pogasili ogenj na njem. Je pa zelo opečen in je moral v bolnico. — Prejšnjajšnjim pa so prinesli iz jame Martina Kosa, ki mu je zlomilo ramena in udilo lobanjo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico. — Kot tretjega je istega dne pristisnilo v jami rudarja Martina Smrekarja in mu zdrobilo nekaj reber. Mnogo teh nesreč zakrivi metoda rudarskega dela v naših rudnikih, kjer kljub krizi priganjajo delavce na vse načine, da producirajo premoga kljub štiri — oz. tričrtnem delu v tednu prav toliko kot poprej.

Hudožestveniki gostujejo spet v ljubljanskem gledališču. Hudožestveniki se imenujejo igralci moskovskega hudožestvenega teatra, ki slovi kot najboljši teater na svetu. Njegovi umetniki so umetniki svetovnega slovesa. Ob revoluciji je nekaj članov tega ansambla prešlo v inozemstvo ter

gostuje v raznih krajih Evrope in Amerike. Toda ta grupa se je kremeje razgrubila, posamezni člani so se angažirali na teatru ali tam. Skupina pravih članov moskovskega teatra se je razbila. Med hudožestveniki v inozemstvu je tudi slavni igralec Pavlov in njegova žena Grečeva, ki sta zdaj iz emigrantov sestavila svojo skupino igralcev. In da razen Pavlova in Grečeve niso ostali igralci te družine bili člani (vsaj vidni) moskovskega teatra, vendar gostujejo po raznih mestih pod naslovom "Hudožestvenega teatra". Ta Pavlova skupina se je usidrala zdaj v Beogradu, Zagrebu in sinoči so imeli prvi večer v ljubljanskem teatru. Igrali so Gogoljevo komedijo "Revizor". Igrali so dobro, vendar je bilo opaziti, da niso to tisti umetniki, po katerih je Moskva s svojo igralako umetnostjo zaslovela po vsem svetu. Igra Pavlova in Grečeve se je tako različno ločila od igre ostalih sodelujočih, da je bilo takoj videti, kdo je pravi "hudožnik" (umetnik) moskovskega teatra izza predvojnega dobe. Drevi pa bodo uprizarili Bugakova "Belo gardo". Zanimanje zanje pa je ob vsakem gostovanju zelo veliko in je bilo gledališče razprodano in se je gnetlo ljudi kot redkokdaj.

Pariz, kakršno je

Mi si navadno predstavljamo Pariz kot "mesto luči", kot mesto najvišjega sijaja in razkošja, kot mesto največje modernosti in kot mesto največjega uživanja in razbradanosti. To naše običajno mnenje o Parizu pa je precej napačno, kajti Pariz je v resnici precej drugačen kakor nam ga radi opisujejo ljudje, ki se v Parizu niso zanimali menda za nič drugega kakor za nekaj nočnih lokalov, kjer pa ne divjajo Parizani, ampak večinoma tujei. Kdor pa se mirno sprejema po pariških ulicah in ogleduje hiše, vrtove in vile, spozna kmalu, kako zelo je Pariz v marsičem konservativen. V najmodernejšem slogu zgrajenih poslopij je prav malo, in tudi ameriški nebotičniki se tukaj še niso udomačili. Mesto nudi še vedno približno isto sliko in obliko, ki mu jo je dal genjalni stavbenik Napoleon III., Hapsman, pred 75 leti. Mesto sicer raste daleč ven v nekdanjo okolico, toda aradina mesta je približno ostala neapremenjena. Pariz šteje danes še enkrat toliko hiš kakor pred 75 leti in je najbolj obljubeno mesto na svetu, ker stanuje na 1 hektarju 375 oseb. Francozi silno spoštujejo preteklost in zelo varujejo svoje starine, tako da se še danes lahko spoznaš po mestu, čeprav se ravnaš po precej starem "vodniku". Ure, ko si lahko ogleduješ cerkve, muzeje itd., so vedno ti iste, kar tudi notranja oprema inokazni se lahko nekaj nauči, kar ureditev raznih zanimivosti jeje razvidno iz slučaja pri Franklin Hosler Co. Ta družba je Parizanu je prav malo mar, kaj imajo drugi ljudje za lepo inuposila stavkokaze, toda pozneza dobro. Zato pa je Pariz postalje na zahteve stavstvedišče mode: Parizanka se nekarjev in podpisala pogodbo, s ravna po drugih — drugi naj so unijo, naka so sledile odelovite stavkokazov. Ti pa adaj piketiravna po njej! Napačno je tudi mnenje, da raje tovarno, ker je uposila unij-igra Parizanka v Parizu glavnoke delavce. Ameriški strokovnjaki v Rusiji New York. — Ameriška zvezavajo in zato same prepuščajo inženirjev je imenovala pov-vaško važnejše odločitev "ne, seben komitej, ki bo proučevalmu". Parizanka se tudi ne nav-ugodnosti naseljevanja ameri-đujuje za "enakopravnost spo-kih inženirjev v Sovjetski uni-lov", ampak hoče biti predvsemil, kjer naj pomagajo pri grad-vedna družica in prijateljica, petletnega načrta, ki predvi-svojega moda. Središče družab-đuje velika konstrukcijska dela, naga življenja v Parizu ni šen-ska, ampak mož. Tudi snana francozka vjud-nost ni adaleka tako "pručen-izumetnična" kakor je n. pr. nemška. Francoz ne pozna nobe-ne razlike med stanovi ali pa med spolom. Ravnatelj ali pa delavec — vsak je samo "mon-sieur", na cestni železnici pa ni komur ne pade v glavo, da bi pre-pustil svoj sedež, šenaki. Tako je tudi na plesih. Po ple-su se ženaka zahvali in gre sama

RAZNE VESTI

Stavkokazi piketirajo tovarno Philadelphia, Pa. — Tudi stav-ke, se lahko nekaj nauči, kar u-ri razvidno iz slučaja pri Fran-kin Hosler Co. Ta družba je Parizanu je prav malo mar, kaj imajo drugi ljudje za lepo inuposila stavkokaze, toda pozneza dobro. Zato pa je Pariz postalje na zahteve stavstvedišče mode: Parizanka se nekarjev in podpisala pogodbo, s ravna po drugih — drugi naj so unijo, naka so sledile odelovite stavkokazov. Ti pa adaj piketiravna po njej! Napačno je tudi mnenje, da raje tovarno, ker je uposila unij-igra Parizanka v Parizu glavnoke delavce. Ameriški strokovnjaki v Rusiji New York. — Ameriška zvezavajo in zato same prepuščajo inženirjev je imenovala pov-vaško važnejše odločitev "ne, seben komitej, ki bo proučevalmu". Parizanka se tudi ne nav-ugodnosti naseljevanja ameri-đujuje za "enakopravnost spo-kih inženirjev v Sovjetski uni-lov", ampak hoče biti predvsemil, kjer naj pomagajo pri grad-vedna družica in prijateljica, petletnega načrta, ki predvi-svojega moda. Središče družab-đuje velika konstrukcijska dela, naga življenja v Parizu ni šen-ska, ampak mož. Tudi snana francozka vjud-nost ni adaleka tako "pručen-izumetnična" kakor je n. pr. nemška. Francoz ne pozna nobe-ne razlike med stanovi ali pa med spolom. Ravnatelj ali pa delavec — vsak je samo "mon-sieur", na cestni železnici pa ni komur ne pade v glavo, da bi pre-pustil svoj sedež, šenaki. Tako je tudi na plesih. Po ple-su se ženaka zahvali in gre sama

SEST DNI PREKO OCEANA

Najhitrejša in najbolj udobna pot na svetovni in evropski parobladniški liniji.

Illo de Franco, 27. mar. - 25. apr.

(L. P. M.) (T. P. M.)

PARIS, 10. apr. - 30. apr.

(L. P. M.) (T. P. M.)

Najhitrejša pot na svetovni in evropski parobladniški liniji. V postaji Pariz in v postaji New York. — Pripadajoči dokumenti. — Pripadajoči dokumenti. — Pripadajoči dokumenti.

FRENCH LINE

213 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

Varujte otroke

bolno grlo je nevarnost njih —

SEVERA'S ANTISEPTIC

Najučinkovitejša dnevna delavna vasil so v dnevniku "Prosveta". Ali jih želite vask dan?

Zakaj trosimo \$2,000,000 za zavijanje CAMEL cigaret v novi Vлаго-ohranjevalni omot HUMIDOR PACK

SMO se dolgo v tobačni obrti tukaj doli v Winston-Salemu in se jako ponašamo s kakovostjo cigaret, ki jih izdelujemo.

Došim smo potrosili kaj mnogo milijonov za oglaševanje Camel cigaret, smo se vendarle vedno ravnali po starinski ideji, da je morda ono, kar je v cigareti, ne pa ono, kar se o njej pravi.

Ako kaj enamo o tobaku in menda nekaj znamo, smemo reči, da Camel cigarete vsebujejo najkakovitejši turški in najmočnejši in najbolj dober ameriški tobak, ki ga je mogoče kupovati.

Dejanski smo povsem vpravičeni biti ponosni s kvaliteto Camel cigaret, kadar prihajajo iz tovarne, ali nedavna opomba nekoga našega starega prijatelja iz Denverja poudarila je nekaj, kar se mnogo let tvori problem cigaretne industrije.

Ko je vdihnil dim Camel cigarete, ki smo mu jo ponudili nekoga jutra v svojem uradu, dahnil je z vidnim zadovoljenjem in potem vprašal hudo-mužno: "Kaj pa je to, morda posebna vrsta to-baka za rabo visokih uradnikov Camel družbe?"

"Kaj pa je," svarnili smo. "Ta paket Camela smo davi kupili v istem tu doli ob vogalu."

"Čudno," vzkliknil je, "jaz sem zakrknjen ka-dilec Camel cigaret že mnogo let, ali pri moji veri se nikdar nisem dobil v Denveru tako dobre cigarete kot je ta-le. Ako bi vi dajali tudi osta-lemu svetu tako vrsto Camel cigaret kot jih pro-dajate tukaj v Winston-Salemu, bi si vi ocvorili ves cigaretni trg, kar ga je."

TA izjava je enostavno poudarila najvažnejši problem v cigaretni industriji. Čim bolj smo o tem premišljevali, tem bolj smo bili prepričani, da je on imel popolnoma prav in da na kak na-čin treba nekaj ukreniti.

Nismo nikdar dali Denveru prave prilike. Niti nikakemu drugemu mestu. Edini, ki so snali, kako dobre zares uspe-geje biti Camel cigarete, bili so ljudje tukaj doli v Winston-Salemu.

Vzrok temu je bila okoliščina, ka-tere nikak tovar-nar cigaret ni mo-gel nikdar prena-govati.

Ni seveda nikak razlike glede kako-

vosti tobaka v Camel cigaretah, naj jih kupujete v Winston-Salemu, Denveru ali Tinsbaktu. Do sedaj pa je obstajalo jako bistvena razlika glede stanja cigaret ob času, ko so prihajale v roke kadilca.

Okus in miloba dobrega tobaka sta odvisna od okoliščine, dali pridružijo naravno — ne pa nehar-dno dodano — vsebino vlage, katere ob najboljših razmerah znaša približno deset odstotkov.

Vale našim smatnim prisedanjem, da sago-tavljamo ravno pravilno vsebino naravne vlage v Camel cigaretah, ko zapuščajo tovarno, ni bil le izumljen tak cigaretni omot, ki bi zadržal izsu-ševanje one dragocene vlage.

Je troje stvari pri cigaretah, ki utegnejo shadati jenik in nemilo paliti grlo.

- 1) Nišje vrste tobaka.
- 2) Delci škropljega prahu, ki je preostal v tobaku vsled nedovršenih metod čiščenja.
- 3) Popolno izsuševanje tobaka vsled zgube naravne vlage radi pregrevanja ali izla-pjevanja.

O kvaliteti našega tobaka smo bili vedno pre-pričani in smo uspeli razviti Camel v "brezpro-vo" cigareto s pomočjo posebne izumljeni va-cuum-čistilne se izključno rabo naše tovarne.

Torej, ako bi mogli sedaj razviti tak omot, ki bi resnično deloval kot ohranjevalni vlag (hu-midor) in pridržal naravno vlažno vsebino, po-tem Yuma, Arizona, bi uživala Camel cigareto ravno tako kot jo uživamo mi tukaj v Win-ston-Salemu.

Znali smo, kaj smo hoteli. Poskusili smo mno-go stvari. Zaprlosili smo poskuševalnice Pitts-burgh Testing Laboratory, naj nam pomaga.

Po mnogih eksperimentih in poskuih glede vlage, tičočih se vseh načinov ometanja cigaret, izdano je bilo obsežno poročilo, katerega jedro je:

- A) Nikak obstoječi cigaretni omot, v kateri one vse-bite v prazni papir: gladni ali navadni celofan, ne nudi nikake primerne zaščite pred izsu-ševanjem.
- B) Vse cigarete tako ometane se rade hitro su-sijo od trenutka, ko zapuščajo tovarno.
- C) Le taka vodovodna snov s posebno izum-ljenim, vrha ne spuščajočim podatom bi mogla nuditi zaščito.
- D) Taka oprema, dati bi stala mnogo denarja, bi bila nezadovoljna za ohranjanje Camel cigaret v prvotnem stanju za več kot mesec ob vsakem podnebu.

Ako ste tehnično naderjeni, vam spodnji naris, napravljen od Pittsburgh Testing Laboratory, po-kaze natančne iside njihovega razsednega pro-čevanja.

TABELA O IZGUBI VLAŽE CIGARET TIKOM 25 DNI (Povprečno 50 cigaret)

Pittsburgh Testing Laboratory, Report No. 156472, January 12, 1931. Zgornja tabela prikazuje podrobnejša vidna podroba, da le Camel-ov vlag-ohranjevalni omot (Humidor Pack) vam daje cigarete v prvotnem stanju.

ZAGOTAVLJAMO vam, da smo prav drzno proučili to poročilo. Preizkusili smo ga sproti in sproti in potem smo šli naprej. Poskušali smo ta in oni izum. Končno smo uspeli. Da dosežemo vrha ne vpuščajočega omota, je bilo treba izu-miti posebno načino in posebne stroje.

To je stalo mnogo denarja, več kot \$2,000,000 v prvem letu, ali, ko ste okusili Camel cigarete, ometane po novem načinu, boste pripoznali, da je bilo vredno vložiti toliko denarja.

Ze od nekaj časa vsaka Camel cigareta, ki je izšla iz naše tovarne, izšla je v tem novem vlag-ohranjevalnem omotu (Humidor Pack).

Nikdar nismo do sedaj rekli o tem, ker smo hoteli biti poprej prepričani, da vsi prodajalci vas more zalagati, čim dobite to veselo novico.

Kadilec Camel cigaret so še odkrili, da njihova priljubljena cigareta je sedaj boljša in blažja kot poprej.

Laško občutite razliko, lahko slišite razliko in prav za gotovo lahko tudi občutite razliko.

Mi seveda imamo prednost.

Mi smo vedno verjeli, da je Camel najboljša cigareta na svetu.

Sedaj pa to znamo.

Le privoščite si Camel cigarete v novem vlag-ohranjevalnem omotu (Humidor Pack) in boste videli, dali se ne strinjate s nami.

R. J. REYNOLDS TOBACCO COMPANY Winston-Salem, N. C.

Kdaj so se naselili Slovenci na Kras?

Po predavanju univ. profesorja dr. Kosa v Ljubljani

(Ljubljana, začetkom marca.)

Primorski Slovenci so v Ljubljani ustanovili svojo organizacijo "Soča", ki prireja v Ljubljani pogosto predavanja. Med zadnjimi predavanji je bilo pač najbolj zanimivo predavanje univerzitetnega profesorja, znanega zgodovinarja dr. Milka Kosa. K predavanju se je zbralo mnogo primorskih rojakov, ki žive tu, kakor tudi drugo občinstvo, ki je z zanimanjem zasledovalo izvajanje predavatelja dr. Kosa, ki je zgodovinsko točno razložil naselitev Slovencev na kras in v Primorje ter tako najbolj ovrge vse trditve fašističnega tiska, da je primorska zemlja že od nekdaj italijanska in da Slovencev tamkaj prav za prav ni, v kolikor jih ni priselila tjakaj šele Avstrija.

Naj navedemo glavne misli njegovega predavanja:

Dr. Kos je uvodoma očrtal politične razmere, ki so vladale pred 6. stoletjem, to je preden so se na današnje primorsko ozemlje naselili Slovenci. Sedaj slovenska pokrajina v Jugoslaviji je bila tedaj naseljena po germanskem narodu Langobardov. Ptuj, Celje in Ljubljana (Peovia, Celea, Emona) so bili tedaj v njihovih rokah. Razni zgodovinski viri pričajo o tem. V okolici Kranja so našli obilno grobišče tega germanskega naroda. Toda ta narod se je leta 568 dvignil s teh tal ter se selil proti zapadu. Iz pokrajin ob Dravi in Savi so se selili v kraje današnje Italije. Pot jih je vodila po stari rimski cesti skozi Ljubljano-Emono, pa preko Logatec, Hrušice, Ajdovčine na Sočo in še dalje v Furlanijo. Zgodovinskec Langobardov Pavel, nazvan Diakon, je po 200 letih plastično opisal ta pohod Langobardov v Italijo. Med drugim pravi: "Dne 2. aprila leta 568 na velikonočni ponedeljek so Langobardi pod vodstvom svojega kralja Alboina zapustili svojo tedanjo domovino in se s svojimi ženami, otroki in z vsemi premičninami napotili v Italijo." Pavel Diakon pravi dalje v svojem opisu tega preseljevanja, da se je Alboin, ko je prišel do skrajnih sedanjih severnih mej Italije, povzpel na goro, da je pregledal del ravnine. Ta gora se naziva Kraljeva gora in bo najbrže kraljiški vrh med Logatcem in Podkrajem.

Odhod Langobardov iz pokrajin ob Savi in Dravi je važen za naselitev Slovanov na današnjem ozemlju Slovenije in Primorja. Zakaj kakor hitro so se Langobardi umaknili z ozemlja Drave in Save, so pritiskali za njimi Slovani, ki so dotlej živeli v današnji Ogrski. Razšli so se po pokrajinah ob Savi in Dravi prav do izvirov. Naselili so se kaj kmalu za odhodom Langobardov, zakaj že tri desetletja po odhodu Langobardov vemo iz zgodovine, da so se Slovenci borili z Bavarci ob izvirih reke Drave v zapadni Koroški. V širokem toku so naselili to današnje slovensko zemljo, prodirali so preko Stajerskega proti Savi, ali za rekama Sava in Drava do njenih izvirov ter šli še dalje proti Soči.

Kdaj so dospeli do Soče in kod so potovali, da so prišli do tja? Dr. Kos je omenil petero glavnih vzhodov, akoli katere so se Slovenci vsuli v Primorje. Seveda so se posluževali že izdelanih cest in potov, ki so jih bili zgradili Rimljani. Na jugu je vodila velika rimska cesta čez severno Istro do današnjega Trsta in Ogleja. Sedanja nova cesta Šapljane-Podgrad-Hrpelje-Bazovica-Opčine-Nabrežina in dalje je povečini zgrajena na temeljih in v smeri nekdanje rimske ceste. Druga rimska pot je vodila iz okolice Cerklje in Planine na Pivko in se je pri Razdrtju spustila v Vipavsko dolino. Razdrtje ima svoje ime od razdrtih stebrov iz rimske dobe, ki so na nje naleteli naši predniki ob svojem prihodu v te kraje.

Najimenitnejša pa je bila rimska cesta, ki se danes vodi iz Trsta do Dunaja. To je cesta, ki vodi preko Ljubljane, Logatec

in Hrušice v Vipavsko dolino. To cesto so že tedaj uporabljali najpogostejše.

Toda bili so še drugi dohodi v Primorje. Predniki današnjih Cerkljancev in Tolmincev so se naselili tja iz krajev zgornjega toka Poljanske Sore. Zgodovinski podatki in še danes obstoječe aličnosti in narečja na Poljanem kažejo, da so Cerkljanci-Tolminci na drugi strani potrdjujejo to trditve. Tok, ki je naselil Tolminsko, se je pomešal s tokom, prihajajočim od gorjske strani. V zgornji Soški dolini pa se je pomešal s slovenskim naseljenim tokom, ki je prodrl s Koroške preko Predila in se razprostrl skupno s tolminskim preko današnje Beneške Slovenije. Od koroške strani je prodrl slovenski val tudi v Kanalsko dolino, dolino zgornje Beke in Režijo. Razni jezikovni momenti in zgodovinske zveze govore za to, da so se Slovenci v Režiji naselili s koroške strani.

In kdaj se je vse to godilo? Da, mnogo pomnikov od tedaj nimamo, kakih važnih zgodovinskih opisov naseljevanja Slovencev v primorske kraje nimamo, pač pa pomaga zgodovinarjem to pismo, ki ga je pisal papež Gregor I. škofu v Solinu pri Splitu. (Mesto Solin so izletniki S.N.P.J. na svojem potovanju po Jugoslaviji videli. Solin, zdaj vas, je bil tedaj veliko mesto, saj je bila škofova rezidenca, kot vidimo že iz tega pisma.) Solinskemu škofu je pisal papež v pismu tako-le: "Jako potrjeno vzmernim sem zaradi naroda Slovanov, ki nam zelo grozi. Potrt zato, ker z vami vred trpimo. Vzmernim pa, ker so Slovani preko Istre že začeli siliti v Italijo."

Po tem pismu vidimo torej, da so Slovani v zadnjem letu šestega stoletja (599-600 po Kristusu) že bili na poti preko Istre ob italijanski meji. Pojmi Istra pa je tedaj označeval večje ozemlje kakor pa je današnji istrski polotok. Istri je spadal tedaj tudi Kras.

Slovenci so vdrali skozi Vipavsko dolino tudi v Furlanijo. Vpadali so skupno s Obri. Toda naseliti se tja niso mogli, ker so jih ovirali Langobardi, ki so zgradili tamkaj močan vojaški pas, ki ni prepuščal nikogar v njihove kraje. Vendar najdemo v Furlaniji in globoko ob Tilmentu še slovenska imena. Kako to? Ogrji so se pojavili v Evropi ter ogražali državo Karla Velikega. Slovenske zemlje so mnogo trpele od Madžarov, posebno pa je Furlanija in Benečija, ki so ju Madžari daleč naokrog opustošili. Razredčeno prebivalstvo pa je oglejski patriarh izpopolnil z naselitvijo mnogih Slovencev v Furlanijo. Na slovenske naselbine spominjajo na mnogih mestih slovenska imena, ki so se deloma ohranila popolnoma do zdaj, deloma pa so jih časoma popačili. Tako najdemo tamkaj imena: Glavnik, Letica, Gradisce, Gorice pri Codroipu, Dobrava, Loka, Potok, Virk, Beli grad, Gorica, Sela itd. Slovenske kolonije pa so v kasnejših stoletjih propadle in izginile.

Obsežno je predavatelj obravnaval naseljevanje Slovencev po gornjem Krašu in na Notranjskem, kakor tudi njih dotok v Istro. Proces naseljevanja je trajal kakih 200 let. Slovenci torej prebivajo na Krašu in Soči že 13 stoletij ter so postali avtohtono prebivalstvo.

Tega ne more izbrisati noben fašistični dekret in nobeno preganjanje Slovencev. Zgodovina govori, da so primorska tla slovenska, in če že Mussolini lahko muči naše Slovence, zgodovine ovreči ne bo mogel nikoli!

V severni Afriki

Potopisna črtica.

Kakor bi bil slutil strahoto letošnje zime, sem jo tik pred mrzom pobrisal iz Ljubljane proti Marcellu, kjer sem se v sredo dne 30. januarja vkrcal na brzoparnik "Grevy". Last francoske paroplovne družbe "Gle. Gle. Transatlantique". Parnik je na

dva vijaka, dolg je 112 in širok 17 metrov ter je bil ves zaseden po izletnikih, ki so hoteli v Afriko pod milejšje podnebje.

Pluli smo ob Sardiniji mimo znamenitih pečin, ki štrlijo iz morja v obliki bika, krave in teleta-toro, vacca e vitello — kakor jih imenujejo domačini. Morje je bilo nemirno, nebo oblačno. Galebi in drugi morski ptiči so krožili nad parnikom.

Po prijetni 27 urni vožnji so oznanile sirene, da smo ob afriški obali. Izkrkali smo se v Tunisu, ob pristanišču nas je čakala dolga vrsta avtomobilov. Vreme je bilo solnčno, od severa iz Evrope je pihal mrzel veter. Casovna razlika je znašala 1 uro.

Tunis šteje 700,000 prebivalcev. Razdeljen je v staro arabsko in novo evropsko mesto. Prebivalstvo tvorijo Arabci, Turki, Judje, Italijani in Francozi. Gorata pokrajina meri 1,000,000 km². V Alžir in Tunis prihaja pozimi mnogo tujcev, osobito Angležev; srečal pa sem tudi Slovence iz zelene Stajerske, Nemce in Madžare. Nastanili sem se v hotelu francoske paroplovne družbe "Transatlantique", ki je ena najmodernejših stav v evropskem delu mesta in nudi tujcem izvrstno postrežbo. Mesto ima med drugimi znamenitosti 10—15 metrov široke glavne ulice in veličasten park, katerega dičijo košate palme, platane, oljke in kosovni orehi. Ptice, ki skakljajo po drevju in grmičevju, silijo našim, nekatere pa se tudi razlikujejo. Tamošnji grilek ni tako živo rumen, dočim je ščinkovec popolnoma naš, jerebice pa so nekoliko drugačne. Med navadnimi pavi sem opazil tudi belega. V gnezdu na drevesu je začetkom svečana valila ptica, slična našemu kraljičku. Kobilice so velike kot netopir in letijo z glasnim ropotanjem. Čebеле so drobne in črne, med pa je bele barve. Gojijo pa tudi take, ki so našim popolnoma podobne.

Ob solnčnem zatonu se razlega po parku čarobno petje raznovrstnih ptic, med katerimi prvači drozg s svojo prijetno melodijo. Zdaj pa zdaj se dvigne iz grma kobilica in sčrči, kakor bi zavrtel razlo naravnost proti nebu ter išče hrane.

Zelenjava, krompir, repa in nekatere vrste sadja zorijo že v januarju in svedanu, kar daje prebivalstvu bogate dohodke. Podnebje je večinoma suho, polje je treba umetno namakati, ker primanjkuje dežja.

Pusta Arabci jako slovesno praznujejo. Na pustno nedeljo je bilo na ulicah na tisoče ljudstva. Dolge vrste avtomobilov — med njimi tudi vozovi s maskaradami — so se pomikali v ravni črti pred kazino, kjer je bilo glavno zbirališče. Tu je stal razkošno opremljen voz s štirimi konji; spredaj sta bili veliki akreni, za njima pa lepa gondola, nad katero se je razpenjal umeten baldahin. Pod njim je bil prestol za kraljico plesa. Vozniki so nosili slavnostne uniforme, spremstvo je tvorilo 12 kavalirjev, oboroženih s puškami, nadalje številni godbeniki, ki so spremljali spreved s prijetnim sviranjem po glavnih ulicah. Pokopavanje pusta so zaradi pogreba Mohameda paša Bey-a preložili letos na prihodnjo nedeljo.

Valove mraza, ki so divjali v prvi polovici februarja v Evropi, smo čutili celo v vroči Afriki. Da se jih izognem, sem dne 14. februarja odrinil proti jugu pod toplejšje podnebje. Po gorovju pa tudi po dolinah je med vožnjo neprestano snežilo, sneg pa je skopnel še drugi dan, čim je posijalo solnce. Srečevali so nas jate divjih golobov, drozg, ptice in žerjavov, pa tudi manjše ptice-selike, ki so se ustavljale tukaj na poti v Evropo. Med Constantino in Biskro ležijo razvaline rimskega mesta Timgad, kjer so ohranjeni znameniti ostanki starorimske dobe.

V Biskro sem dospel v soboto 16. februarja. Leži na vzhodni strani Alžira, okolica je peščena in hribovita. Po dolinah rastejo gozdovi raznovrstnih palm, drugega drevja skoro ni opaziti. Pokrajina preneha proti jugu v nepregledno saharako pustino. Mesto šteje 16,000 prebivalcev, največ je domačinov Arabcev, nahajamo pa tudi Turke,

Jude in Nomade. Arabski del Biskre je oddaljen pol ure od mesta, zvezo med obema deloma oskrbuje tramvaj, ki ga vlečejo čili arabski konji. Hiša preprostejšega Arabca alič groblji, zgrajena je iz neobdelane kamna ali umazanega peska, nima oken ter je zankerno ometana. Strehe so vodoravne. Obzidje okrog vrtov je iz blata ali peska, razen dateljevih palm je prav malo drugega drevja. — Nomadi prebivajo pod umazanimi šotori, okrog katerih se pasejo konji in velblodi — njih edino premoženje.

Med staro in novo Biskro leži prekrasen vrt andon, obsajen s košatimi palmami, na katerih zorijo sladki datelji. Med njimi rastejo ponosni kokosovi orehi in razno cvetoče grmičevje, med katerimi se skrivajo dolgihi šakali. Po drevoredih so izpeljane poti, posute z drobnim peskom. Vse razseženo park je prepleten z umetnimi vodnimi jarki, ki prilivajo rastlinam. Vročina je začetkom marca že toliko, da smo nosili tropične čelade. Nedaleč od Biskre ležijo znamenite razvaline starodavne trdnjave Port Ture, od tam se vidi v daljavo brez konca in kraja — v nepregledno saharako puščavo. Njena površina meri nekaj čez 6 milijonov km².

V puščavo sem se odpravil z avtomobilom v torek 5. marca v spremstvu štirih Angležev. Vozil smo se po visokih peščenih zametih, čije višine znaša ponekod po 3 do 5 metrov. Med vožnjo smo morali večkrat izstopiti: treba je bilo s lopatami odmetati pesek, v katerem smo obtičali. Krasen je bil pogled na to peščeno morje. Kamor seže oko, ni videti ne drevja ne rastline. Narava pa je preskrbela tudi mrtvi puščavi zanimive okraske. Po pesku, ki elči koruznemu zdobu, nastajajo cvetlice, kakor pri naš ledene rože. V eter, vročina, rosa in soliter tvorijo tako imenovane "vrtnice puščave", ki dičijo peščeno površino.

Cas je med tolikimi krajevnimi znamenitostmi naglo potekal. Moral sem zapustiti Biskro; dne 20. marca sem se odpeljal proti Alžiru čez romantično pokrajino El Kantara, katero diči dolga veriga paralelnih gričev. Onstran gorovja se začneja plodovita zemlja, kjer raste žito, vinska trta in različno sadno drevje. Povsod je že dihal pomlad, vse je že rastle in cvetelo. V soboto 23. marca ob 12 opoldne sem se vkrcal na parnik "Lamaciere", last francoske linije, ki me je povedel iz Alžira v marseillsko pristanišče.

Ob spominu na vročo Afriko moram pohvaliti udobnost afriških letovišč, ki so res moderno urejena. Tako ima francoska paroplovna družba "Gle. Gle. Transatlantique" po vseh večjih mestih severne Afrike od morskake obrežja do saharake puščave — krasne hotele, ki nudijo tujcem okusno hrano in izborno postrežbo. Tudi za izlete v puščavo je dobro poskrbljeno. Z druge strani pa je vredno obžalovanja, da nas tuje po svetu tako malo poznajo. Govoril sem z izobraženimi Angleži, ki so me smatrali za Španjola; ko sem jim povedal, da sem Slovenec iz Ljubljane, tedaj so mi odvrnili, da še niso čuli tega imena. Krivdo je pripisovali nezadostni propagandi za naše divne slovenske kraje.

I. K.

TEKMOVANJE DIJAKOV ZA \$50,000 DORITKOV

Prisostvovanje v \$50,000 tekmi za dobitke kot so bili objavljeni zadnje čase v listih se je pokazalo v kabinah strokovne vse delajo dijaki, moški in dekleta, da si tako opomorejo vzdrževanje v šoli. To kažejo statistična izdaja od odbora tekme pri R. J. Reynolds Tobacco Company v Winston-Salem, N. C. da je izredno velik odstotek odgovorov tobačni družbi v tekmi za Camel cigarete omete in izboljšanje listih prišlo izpod peresa ali tipkarskega stroja od dijakov iz raznih šol.

Tisoče pism, ki so poplavlila tekniški urad vsake uro in tisoče drugih pism, ki so prihajala vsa časa in še daleč zatem, ko je šel tekme končala, ki je zahtevala za svoj zadnji čas datum poštnega pečata z dnem 4. marca o polnoči, dokazuje, da je precejšnja armada dijakov šgala do polnočne ogle v svetilni z namenom, da doseže poleg njih rednih dohodkov še \$25,000 prve nagrade. Odstotek dijakov tekmovalcev se smatra veliko večjim, ker kolikor se da uvideti so poleg onih, ki so napisali poleg odgovorov tudi svoj raz-

red in poklic ter Kolegiji. Računa se, da je najmanj še enkrat toliko število onih, ki niso navedli svojih Kolegij ali šol prisostvovala v ti tekmi.

Vse dokazuje, da šolnina in življenjske potrebnosti so glavna ovira mnogim dijakom, ker večji del so vsi namigali, da ako dobe nagrado, denar dni, in ki se smatra na eno najkrajtake dobljen bode uporabljen za te ših kampanj oglaševanja. — (Adv.)

Vsi Kolegiji dežele so bili zastopani v odgovorih. Nad 400 učilnic je delalo na tem tekmovalju, ker vsi dijaki čamklo so razmanili kompeticijo z velikimi oglaš. Tekma je zahtevala odgovore na sledeče vprašanje: "Kakšna važna razlika je bila storonih, ki niso navedli ometih pri Camel cigareti vsebujejo po 20 cigaret in kakšne koristi od tega imajo kadilci?" in ki je stala okrog en milijon dolarjev za oglaševanje v tisku sedmih dni, in ki se smatra na eno najkrajtake dobljen bode uporabljen za te ših kampanj oglaševanja. — (Adv.)

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list avoemu prijatelju ali sorodniku v domovino?

Te je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

odgovore na sledeče vprašanje: "Kakšna važna razlika je bila storonih, ki niso navedli ometih pri Camel cigareti vsebujejo po 20 cigaret in kakšne koristi od tega imajo kadilci?" in ki je stala okrog en milijon dolarjev za oglaševanje v tisku sedmih dni, in ki se smatra na eno najkrajtake dobljen bode uporabljen za te ših kampanj oglaševanja. — (Adv.)

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list avoemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Te je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

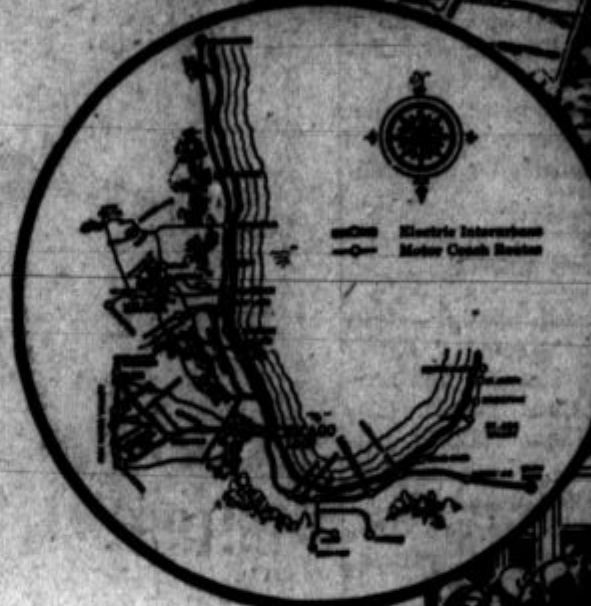
SLOVENSKA NARODNA PORN JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveta za kar ter potrebne agitacijo svojih društev in članstva in za propagando drugih idej. Nikakor ne za propagando drugih idej. Vsaka organizacija ima običajno glasilo. Torej agitatorični društev in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev se ne pošiljajo listu Prosvete.

POGOSTOMA

Udobni vlaki ob vseh urah po dnevu in po večerih. V dobrem vremenu in v slabem vremenu se vozite varno, udobno in ob pravem času, ako vzamete električno železnico.

Vozi 70 mil na uro

Najboljši čas napravite s električno železnico!

Za dnevni red, vozino in druga pojasnila telefonirajte RANDOLPH 8200

CHICAGO SOUTH SHORE & SOUTH BEND RAILROAD

CHICAGO NORTH SHORE & MILWAUKEE RAILROAD

CHICAGO AURORA & ELGIN RAILROAD (The Sunset Line)

EAST SOUTH SHORE LINE

NORTH NORTH SHORE LINE

WEST CHICAGO AURORA & ELGIN RAILROAD

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unifakno delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA